

Lofrede op Schittering van Margret Mazzantini (vertaling Miriam
Bunnik en Mara Schepers) door Joyce Roodnat

*Het waren twee koninghs kindren,
Sy hadden malkander soo lief;
Sy konden by malkander niet komen,
Het water was veel te diep.*

Die twee koningskinderen, dat zijn Guido en Costantino,
hoofdpersonen van *Schittering* van Margaret Mazzantini.

We maken hen al lezend hun hele leven mee.

Die twee levens hebben eigenlijk niets gemeen. Het zijn parallelle
lijnen. Maar ook de meest slome scholier kan je al vertellen dat
parallelle lijnen elkaar op een onvoorstelbare manier tóch kruisen: in
het oneindige.

In de liefde.

Guido en Costantino – koningskinderen. Niet dat ze koninkrijk zijn,
helemaal niet.

Guido is weliswaar van gegoede familie, maar hij is een verwaarloosd
jongetje. Zoon van een afwezige moeder in alle betekenissen.

Costantino is in een regulier warm gezin geboren - maar hij groeit op
in een kelderwoning.

Zijn vader is de conciërge in het appartementengebouw waar Guido's
vader een deftige woning huurde.

Tegen alle verwachtingen in raken de jongens bevriend.

En dan zijn ze tóch koningskinderen – ze zijn mentaal van adel. Want
ze zijn in staat tot volledige liefde voor elkaar.

Alles in *Schittering* gaat over jezelf zijn.

Maar wat is jezelf zijn? Dat is een vluchtig begrip. Guido en
Costantino zijn een heleboel zelve. En een van die zelve zit, zoals
dat heet, 'in de kast'. En daar wensen ze te blijven.

Intussen roept Mazzantini op hoe het voelt om een jongen van 17 te
zijn, geil, overgevoelig, testosteron jaagt hem op, het komt zijn oren
uit. Even raak ttreft ze tegen het einde van haar boek hoe het is om

oud te worden, vast te houden aan het verleden, met de dreiging te verzanden in klagen en kankeren.

Maar eerst ontdekken Guido en Costantino elkaar. Niet dat dat makkelijk is. Instinctief weten ze dat hun liefde een verboden liefde is. Wat ze te laat onder ogen zien is dat dat verbod 'm niet in hun liefde zit, maar in hun schaamte. Homoliefde is taboe in hun omgeving, maar ook voor henzelf.

Het is een heikel onderwerp, homoseksualiteit. Maar Margaret Mazzantini kan het prachtig beschrijven. Zoals de eerste keer dat de jongens elkaars lichaam ontdekken. Costantino neemt het initiatief. Hoe aarzelend hij dat doet en hoe onwaarschijnlijk heerlijk dat voor Guido is, roept ze op met een enkele zin:

‘Zijn hand was zo zacht als een bloem.’

Die tedere zin is de basis waarop Mazzantini hun latere seksuele ontmoetingen laat rusten. Unverfrozen beschrijft ze hun seksualiteit. Lang niet altijd teder, lief of zachtzinnig.

Moet dat nou?

Ja dat moet.

En het kan. Want: ‘Zijn hand was zo zacht als een bloem.’

Zoals gezegd, de lezer van *Schittering* volgt de jongens hun levens lang.

Ze weten dat ze voor elkaar gemaakt zijn en ze geven gehoor aan hun verlangen naar elkaar. Maar de mannen die uit hen groeien willen er onderuit.

Beiden trouwen.

Beiden zijn een toegewijde (stief-)vader.

Beiden zijn hetero.

Beiden belazeren ze hun vrouw - met elkaar.

Om de beurt willen ze af en toe met de ander vluchten.

Maar allebei gaan ze altijd weer terug naar hun reguliere leven.

Mazzantini kan fantastisch observeren. Zie hoe ze die snelle mannen-omarming met één arm beschrijft - met daarin verstopt een stiekeme omhelzing van minnaars.

Ik lust er wel pap van.

Potenrammen. Je weet dat het komt, Mazzantini legt op fantastische wijze een vaag gevoel van onheil aan. Soms speelt het op, soms helemaal niet. Intussen gaat de lezer zoveel voelen voor Guido en Costantino dat hij hoopt dat het niet hoeft, dat potenrammen.

Maar op driekwart van het boek, nét als je denkt: dit gaat goed... dan moet het. Dan is het helaas tijd voor de virulente homohaar diesluimerde en smeulde. Altijd waren de mannen waakzaam, deze ene keer niet.

Het geweld zelf is gruwelijk, onverdraaglijk, maar Mazzantini houdt het kort. Haar gaat het om wat de nasleep van zulk geweld betekent voor slachtoffers. Die voortdurende verschrikking spit ze uit, analyseert ze, onderbouwt ze, met telkens nieuw kleine incidenten, van het wangedrag van ziekenhuispersoneel en dedain van de politie tot de wegkijk-reactie van naaste familie.

Guido en Costantino genezen, maar ze zullen nooit meer zijn zoals ze waren. En voor elkaar kunnen ze niets meer betekenen.

Behalve een uniek verslag van een gedoemde liefde, is *Schittering* een magnifiek uitwaaiierend verhaal. Het werd prachtig vertaald door Miriam Bunnik en Mara Schepers, die van heel veel onderwerpen heel veel hebben moeten afweten.

Je maakt verschrikkelijk veel mee als je deze roman leest. De recente geschiedenis van Italië, waar Costantino blijft, en van het Verenigd Koninkrijk waar Guido als wetenschapper en docent terechtkomt. Aldo Moro en Margaret Thatcher komen langs. De ontvoering van de Italiaanse piloten in de Golfoorlog. Maar bijvoorbeeld ook de *glamrock* in de clubs van de jaren zeventig. En er is een vrucht associaties met popmuziek en cinema. De cultfilm *Blue* van de Britse homoseksuele activist en avantgardist Derek Jarman is leidraad voor de verhouding van Guido en Costantino. Niet dat de lezer verplicht is dat allemaal te kunnen duiden. Het is rijkdom en weelde die kleurt en stoffeert en die voor Mazzantini naar het lijkt vanzelf komt.

Uiteindelijk gaat in *Schittering* een ideeënroman schuil. Met gedachten over tijd en ruimte. Over vergankelijkheid. Over de kracht

van de liefde, tussen man en vrouw, tussen vader en kind. Tussen man en man.

Uiteindelijk gaat in *Schittering* over de schittering van het leven.